

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 21.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Изази за време бављења позоришне друживе у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

МИЛОШ У ЛАТИНИМА.

Слика у једном чину,

од

М П. ШАПЧАНИНА.

(Наставак.)

Антун.

Ово ј', оче, рана од самрти,
Мучно ћу је, јадан, преболети.

Голубан (*вукући га к себи.*)

С нама, хајде, да те водим дома;
Наша гора препуна је биља,
Наћи ћемо биља лековитих:
Па захвали Богу у Дечани,
Што не оста глава у Приморју.

Опат (*лукаво.*)

Мудро збориш, сине Голубане;
Своја земља најбоља видарка,
Туђина је маћа болесником;
Хваљен Исусе што на томе прође,
Промисао тако уредио,
Што одсуди тако мора бити:
А нама је њему с' покорити.

Звонар (*долази журно, све задуван, једва говори.*)

Господине, господин' опате!
У каштулу јади невиђени:
Буздовап ти окна полупао,
Иконе ти свете оборио,
Побио ти птице и кучиће,
И корњаче и беле зечеве;
Раздунане боце и чутуре,
Просуло се преко ћилимова
Кипар-вино и Лакрима Кристи;
Пропали смо, господин' опате!

Опат (*гоштво да падне у несвести. Придржавају га.*)

Мучи, робе, даље не говори,
Пресећ' ћу ти злогласничко грло!
Тесна влаху српска царевина

Па дошао да пусти Приморје.
Сила српска у подгрлац дошла!
Чујеш ли нас, бане господине!
Милош нам је наружио цркву,
Дај га њојзи, да му она суди:
Нек зна шта је судија латинска,
Нека вечно труне у тамници!
(*Изнемогао, поражен пада на сто.*)

Полихроније.

Милош није на те кидисао;
Дао си му благослов за цркву,
А црква ти благослова враћа:
Светов'о си „дуготрпеније“,
Сад понеси и ти терет крета;
Угледај се на Исуса Христа,
Бао што си река' Антонију!

Латини (*узрујани.*)

Није право, бане-господару,
Руши цркву и њену обитељ.

Бан.

Стишајте се, господо-властели;
Милош ником криво не учини!
Жао ми је са злога случаја,
А Милошу јоште онајтеже.
Ви сте, децо, потегли опкладу,
Положите хиљаду перпера,
Реч задану ваља искупити.

Милош.

Примам, бане, хиљаду перпера,
Па покљанам господин' опату,
Да оправи каптул порушени,
Да напуни боце румеником,
Да оправи што усуд поквари,

Опат (*изненађен даром, устане нагло, обрадован*).

Имаш право, господару бане,
Опклада се мора намирити:
Каптул прима хиљаду перпера,
Дар достојан такога јунака
Као што је Милош Обилићу.

(*Повраћа се мир и живост. Само они Лашини, који су ушли у опкладу, сели и покуњили се.*)

Бан (*весело*).

Кад је тако све на миру прошло,
Шта мислите, господин' опате,
Чим Милоша госта да дарујем?

Опат.

Бират' поклон, то приличи теби.

Бан.

Ја бих рек'о, да ће лепо бити,
Да с Милошем савез учинимо.

Латини.

Савез?

Бан.

Да га овде оженимо.

Ето мојих кћери и сестара:

Нека бира, коју срце хоће,
Да га двори, да га разговара,
Да ј' обома мило живовати.

Опат (*лукаво смешећи се, погледа госпође*).

У по света нема такe деце,
Као што су наше прицишкиње:
Та гледни их само Обилићу!

(*Милош се смебива; принцишкање се намештају, усмијају и узимају што боље познатије.*)

Полихроније.

Зет твој, бити, господине бане,
Дика би била свакоме јунаку
У широкој нашој царевини;
Ал' наш Милош, да га Бог поживи!
Украо је срце кнегињици:
Лепосава одавна га љуби,
Па смо децу летос заручили;
Па ми рече млада верецица:
Припази ми, оче, на Милоша,
Да га која не збуну Латинка:
Златоткану даћу ти Фелону
И голфију од ливена сребра —
Главе ево, не дам вам Милоша!

(*Госпе се навршише. Милош им се упроближи и поклони. Млађим Лашинима драго, а госпе наставе с њима сусоаран, нем говор.*)

(*Свршише се.*)

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Граничари*. Позоришна игра у 3 чина, с песмама, од Ј. Фрајденрајха, за српску позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића.)

Новосадској позоришној публици познати су „Граничари“ већ одавно; отуд је ваљда и представљена у недељу 29. јануара пред прилично празним клупама. Од свију овогодишњих представа ова је била најслабије посећена.

Приказивање је ишло доста добро. Можда је на глумце и глумице утицала много празнина у многим клупама.

Главне улоге биле су у рукама гђе Ружићке (Маца), г. Ђурђевића (Андрија), г. Добриновића (крчмар Грга) и г. Кестерчанека (Сава Чујић). Улога Мацина је потпуно за гђу Ружићку. Она је приказује од првог приказа „Граничара“ на нашој позорници и свагда вешто у свима моментима. И овога пута било је тако исто; додаћемо још, да је местимице сама себе савлађивала, те није прелазила одмерену игру. Маца

је скроз жалосна, а „Граничари“ су пуни тужних призора, те не треба Маца мало само, па да сузе натера на очи публици. Исто тако и г. Добриновић одговара крчмару Грги, томе правом магизину особите неке мешавине. Не верујемо, да је и сам писац „Граничара“, Фрајденрајх, који је Гргу за себе удешавао, приказао га лепше и пријатније. Особито нам ваља истаћи с похвалом и нему игру Добриновићеву у овој улози, а нарочито у призору када сви траже пардона од обрштара. Г. Ђурђевићу није првина улога Андријина. Он би био потпуно за ту улогу, кад би могао у неким призорима показати више самосталности и окретности. Граничар, који је прошао толике земље и борио се толико, ма да је мирне и благе нарави, ипак мора бити одрешитији. Г. Ђурђевић схватио је Андрију као сувише благог, да рекнемо слабог и мекушног граничара, иначе је при опраштању с Мацом и у лудилу био на свом месту. Г. Кестерчанек је у улози Чујићевој изашао пред нас у већој и тежој улози, али у улози, која не одговара

толико његову темпераменту. Данас нема у позоришном друштву члана за интригана, те се тако улоге те врете додељују час овом а час оном, свакојако у том жанру нерутинираном глумцу. Није дакле ни чудо, што се не приказује такве улоге као што ваља и као што би требало. Од г. Кестерчанека не можемо тражити вештине и рутине у улози Савиној због тог, што он не приказује таког соја и кроја карактере. Осим тога он је још млад глумац, а много му смета и за наше уво необичан нагласак и говор. Напоследак додајемо, да смо као Саву Чујића гледали вештаке у томе: пок. Суботића и Марковића, те с тога нас и није могао Кестерчанек задовољити са свим. Међу тим хвала му на труду и доброј вољи; то му морамо признати, да је чинио све, што је могао. Међу осталима спомињемо особито гђу Л. Хаџићеву, ту Немицу собарицу, која тако лепо српско коло игра, за тим г. Милојевића као обрштара.

Још једно. Недељом су досад обично давани такви комади, у којима се редовно играло коло на бини. У публици има увек таквих гледалаца, којима се коло у толикој мери допада, да своје допадање изражују врло непријатним начином: они лупају ногама, штаповима и седалима и дигну таку ларму и лупу, да је ужасно непријатно слушати, осим тога није то ни лепо. Не устајемо против израза допадања, јер наша публика је и тако у том штедљива јако, него устајемо против начина, којим се допадање исказује. Ако се ма како даде томе на пут стати, било би то у интересу и публике и позоришта.

М.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(*Царев црнац*,) драма младога немачког писца Рихарда Фоса, приказала се 28. јануара о. г. први пут на загребачкој позорници. О тој представи пише „*Vienas*“: „Фос је покушао да у драми донева оно, што је Пушкин у приповетци почео. Пушкинов прадед беше црнац. Руски, на име, посланик у Цариграду случајно га прекупи и посла у Петроград на дар цару Петру великом. Петру на брзо омили црнац, па науми, да га ожени неком одличном девојком. Девојка се плашила црнца, па је с тога зазирала од њега. Како је Петру ипак пошло за руком да венча црнца с девојком, тога нема у пушкиновој приповетци, која је, као и многа друга дела, остала недовршена због преране смрти песникове. Управо то приказује фосова драма. По Фосу прогна Петар девојку и црнца на пусто острво, где су млади принуђени, да заједно живе. Овде се девојка не плаши црнца, него га управо презире, јер не може веровати, да може и под црном кожом бити племенито

срце. За пет чинова приказује нам писац доста сухопарно и неприродно, како девојка на полетку заволи црнца, те се они сретни загрле и венчају. Ова је радња сама собом са свим незгодна за драму, јер се оваке метаморфозе психологијске дају само у приповетци природно и потпуно природно него је то смеса свакојакх јунака из шилерових, шекспирових, и других драма. Таква је и млада кнегиња — са свим неизражена значаја. О техници не ћемо ни да говоримо. Диалога је мало, али је за то са свим пуно самих — често сувишних — неболомних монолога, који испуњују сухопарну празнину драме.

На просто: драма не ваља, па доиста не знамо, шта је навело управу, да је даде превести и приказати. Ако игде, у нас ваља пазити на новитете, кад и онако на сваком кораку у нашем глумишту налазимо само трагове оне немани, што је дефицитом зову. Но рећи ће ко: Ако се „Царев црнац“ може приказати у Бечу у Бургу, за што се не би могао и — у Загребу? А ми ћемо одговорити: Ако се приказују и такве драме у Бургу, то је право, јер је Бург немачко глумиште, па кад Немци немају у овај час бољих нових драма, са свим је наравно, да се фосовим слабијим драмама не затварају врата. Одатле још нико не може захтевати, да се такве драме пренесе и на нашу позорницу, будући да имаде много ваљаних и вредних драма, које се још нису у нас приказивале. Наравски таквих ћемо драма мало наћи у данашњој литератури немачкој, али за то тим више у књижевности француској, руској, пољској, норвешкој, и др. Та није ли срамота по нас Хрвате, што тако слабо познајемо драматску књижевност остале словенско браће. Или зар имаде још кога, ко не би осећао потребу, да се више упознајемо са словенском драматиком него с немачком, кад и сами Немци признају, да им и новелистика и драматика заостаје за француском и руском? На послетку не би ли згодније било онај новац и трошак, што се потроши за оваке нама сувишне покушаје немачке виле, употребити за инсценацију неких хрватских драма, које тако дуго чекају, да изађу на позорницу? Ма да и нису све ове драме савршене, прикажимо бар неке побоље. Нека писац на даскама види, што му у драми не ваља. За то и Немци приказују драме, као што је „Царев црнац“. Тим такве драме још не добише права, да пређу међу звичаја свога. Да ми пошаљемо Немцима неколико својих драма такве вредности, као што је „Царев црнац“, јамачно би нас поштено оперушали. А зар не би радили право на свом глумишту?“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

25. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 14.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 4. ФЕБРУАРА 1886.

ЧАША ВОДЕ.

ИСТОРИЈСКА ПЛАЉИВА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ОД Е. СКРИБА, ПРЕВЕО В. В.

ОСОБЕ:

Краљица Ана	С. Вујиќа.
Војвоткиња Малброва	Д. Ружиќа.
Виконт Ханри Сен Жан Болинброк	Ружиќ.
Мешем, заставник телесне страже	Десимпровић.
Ебигајила, братичина војвоткињина	Л. Хаџићева.
Маркиз Торси, посланик Лудвика XIV.	Ђурђевић.
Томсон, пријавитељ у краљичиној соби	Петровић.
Члан сабора, ...	Васиљевић.
Албемарлова.	С. Бркићева.
Алберкромбијева	М. Максимовићева.

Догађа се у Лондону у палати св. Јакова, и то прво четири чина у дворани за примање, а последњи у краљичиној соби.

У четвртак 6. фебруара први пут: „АСУНТА ЛЕОНИЈЕВА.“ Позоришна игра у 5 чинова, написао А. Вилбрандт, превео Јован Грчић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.